

Timeless Twig

פרשת קרח תשפ"ה

NUMBERS

PARASHAS KORACH

17 / 18-28

one staff for each father's house, from all their leaders according to their fathers' house, twelve staffs; each man's name shall you inscribe on his staff. ¹⁸ And the name of Aaron shall you inscribe on the staff of Levi, for there shall be one staff for the head of their fathers' house. ¹⁹ You shall lay them in the Tent of Meeting before the Testimony, where I meet with you. ²⁰ It shall be that the man whom I shall choose — his staff will blossom; thus I shall cause to subside from upon Me the complaints of the Children of Israel, which they complain against you. "

²¹ Moses spoke to the Children of Israel, and all their leaders gave him a staff for each leader, a staff for each leader, according to their fathers' house, twelve staffs; and Aaron's staff was among their staffs. ²² Moses laid their staffs before HASHEM in the Tent of the Testimony. ²³ On the next day, Moses came to the Tent of the Testimony and behold! the staff of Aaron of the house of Levi had blossomed; it brought forth a blossom, sprouted a bud and almonds ripened. ²⁴ Moses brought out all the staffs from before HASHEM to all the Children of Israel; they saw and they took, each man his staff.

²⁵ HASHEM said to Moses: "Bring back the staff of Aaron before the Testimony as a safekeeping, as a sign for rebellious ones; let their complaints cease from Me that they not die." ²⁶ Moses did as HASHEM had commanded him, so he did.

36

250 □ Bamidbar / Korach

DARASH MOSHE ON THE TORAH

From the wording of the text, it is clear that on Aaron's staff, the blossoms also remained; otherwise, it would not have been known that there were previously blossoms and small fruit. The Talmud (Yoma 52b) also states that Aaron's staff with its almonds and its blossoms were hidden with the Ark. Tosafos Yeshanim states that usually when there are almonds, there are no longer any blossoms; in this case a miracle occurred, and the blossoms remained. What was the necessity of such a miracle?

40

אבל באמת זה טעות גדול, שהרי מלך יש לו פלטרין ששם עומדים לפניו שרים חשובים ומשמשים אותו תמיד ועי"ן יש כבוד גדול למלך, אבל מלכותו לא הי' לה שום קיום אם לא היו אנשי הצבא שלו בחוץ בסוף גבול המדינה, ששומרים שם שלא יבא השונא למלחמה עם המדינה, דאז הי' בא השונא ולוחם והי' בטל כל המלכות, וא"כ כבוד המלכות הוא רק ע"י

שיש אנשים שעובדים למלך מבחוץ, ובאמת המלך צריך להשרים שעומדים לפניו בביתו בית המלכות, וגם צריך להעובדים בחוץ רחוק מבית המלכות ששומרים גבולי המדינה, ומבין שניהם נעשה כבוד המלכות.

ואמר שהביאור הוא דהנה הטעות של עדת קרח הי' שחשבו שכדי להגיע לאיזה מדריגה בעבודת ה' צריך ליכנס לפני ולפנים כמו הכהן גדול, שכשהי' נכנס לפני ולפנים בקדש הקדשים הי' זוכה להרגיש התקרבות גדול לה, ובאמת כל הכהנים שהיו תמיד בביהמ"ק הרגישו התקרבות גדול לה, וראו שם נסים תמידיים, אבל חשבו ששאר ישראל אי אפשר להם להתקרב לה, באמת שהרי אינם יכולים ליכנס לפני ולפנים ולפנים אלא הם תמיד מבחוץ ועוסקים בדברים גשמיים בפרנסה ועבודת אדמה וכו', ולא שייך שיגיעו לשום מדריגה בעבודת ה', ולכן טענו שמשם ואהרן ובניו נטלו לעצמם כל עבודת ה', והניחו כל ישראל עומדים בחוץ.

46

(א) וצ"ב שהרי אפילו אחר שפתחה האדמה את פיה ובלעה את קרח וכל אשר לו וירדו חיים שאלה, לא פסקה תלונות בני ישראל, וא"כ איך יפסק תלונות בני ישראל ע"י שיתנו י"ב מטות בבית קדש"ק ויפרח מטה אהרן, הרי לכאורה הרבה יותר יש להתפעל מפתחת האדמה את פיה ובליעת קרח וכל עדתו חיים שאלה, מלהתפעל מראיית פריחת מטה אהרן בבית קדש"ק ונאמאמר דצ"ל אמר דבעצם היו כלל ישראל מתפעלים מבליעת קרח, אלא שכיון שכבר נגזר שעדת קרח אין להם חלק לעוה"ב כדאיתא בגמ' סנהדרין פרק חלק, ואילו היו כלל ישראל מתעוררים ע"י בליעת קרח אז הי' להם זה לזכות, והיו זוכים ע"י לעוה"ב, לכן מן השמים מנעו את ישראל מלהתעורר ע"י בליעת קרח ועדתו, אבל מפריחת המטה הי' להם התפעלות עכ"ד.

4a

וי"ל בזה בהקדם מה ששמעתי ממוריני הגאון רבי שניאור קטלר זצ"ל שאמר לפרש מה שהביא רש"י מדרש על פסוק (במדב' כ"ו י"א) ובני קרח לא מתו, מקום גבוה נתבצר להם על פתחה של גהנם, ואייתא במדרש עוד ששם אומרים שירה, וצ"ב למה עשה ה' ככה לעונשם בעונש מוזר כזה, לישב על פתחה של גהנם ולומר שירה.

Gemara The Gemara wonders which Temple is described by our Mishnah:

איליקא - With which Temple are we dealing? - במאי עסקין - If you will say the Mishnah is speaking of the First Temple, - מי הו' פרוכת - what curtains were there? The Sanctuary and the Holy of Holies were separated by a stone wall! [24] - אלא במקדש שני - Rather, the Mishnah must be speaking of the Second Temple; but that cannot be, for - מה הו' - what Ark was there? - והתניא - For it has been taught in a Baraisa: - משננו ארון - WHEN THE ARK WAS HIDDEN AWAY towards the end of the First Temple era, - נגנזה עמו - the following items WERE HIDDEN WITH IT: [25] - עננת הקן - THE JAR OF MANNA; [26] - וצלוהית שמן המשחה - THE FLASK OF ANOINTING OIL; [27] - ומקלו של אהרן ושקדיה ופרחיה - THE STAFF OF AARON WITH ITS ALMONDS AND BLOSSOMS; [28] - וארגו ששגרו פלשתים דורון

החיים

קרח
והחיים

באר

ובכמו כן בעבודת ה' יש כהנים משרתי ה' באי היכל חדר בחדר, שמרוממים כבוד מלכותו ית', אבל כמו כן כל אדם פשוט שלוחם עם היצירה ועומד בקשרי המלחמה, הוא מרומם הרבה כבוד מלכותו ית', וכל מי שיושב בביתו ועוסק בדברים גשמיים ומדקדק לעשותם עפ"י הלכה כאשר צוה ה' בשלחן ערוך, ונזהר שלא לעבור שום עבירה במחשבה דיבור ומעשה, הוא מרומם ומעלה כבוד מלכותו יתברך שמו, וכל אדם שצריך לילך ברחוב ויש לפניו נסיון, ועומד בנסיון ושומר ענינו כראוי, א"א להשיג איזה כבוד מביא להקב"ה, שכל המלאכים וכל צבא מעלה רואים שאדם זה לוחם למען כבוד שמו ית' ונוצח היצירה שנתן לו נסיון, ואף שהיצירה הראה לו כל הגעשמה של העבירה ועוה"ז, מ"מ אדם זה מוכן לזכות יצרו ולהתגבר על טבעו ולשבור למען כבודו ית', וזה כבוד גדול להשי"ת, ובאמת א"א לשער איזה תענוג הוא יותר גדול לפני ה' ית', אם התענוג ממי שיכול ללמוד במנוחה ולומר בלא נסיון, או התענוג שבא לפני ה' ית' ממי שיש לו נסיונות ומתגבר עליהם למען כבודו ית', ואף שודאי אסור לאדם לבקש נסיונות ולהביא עצמו למצב של נסיון, ואסור לילך לרחוב שיש שם נסיונות ואם עושה כן נקרא רשע כמבואר ברשב"ם (כבא בתרא דף נ"ז ע"ב), אבל אם יש לו נסיונות שנתנו לו

מן השמים, צריך להתגבר עליהם ולשמוח שהקב"ה נתן לו נסיון זה שע"י יוכל ליתן כבוד לשמו ית'.

וא"כ מחלוקת של קרח ועדתו על משה ואהרן ה' טעות יסודי, שחשבו שרק ע"י כניסה לפני ולפנים יוכלו להגיע למדרגה בעבודת ה', אבל באמת אין שום מקום מסויים שדוקא שם יוכל לעבוד את ה', אלא כל אדם יכול וצריך לעבוד ה' באותו מצב שנתנו לו מן השמים.

ולכן כשנענש קרח, וזכו בניו ברגע האחרונה לעשות תשובה, אז הראה להם הקב"ה טעותם, ואין שאין שום מקום לטענות שלהם, ולכן נתן להם מקום על פתחה של גהנם ושם אומרים שירה, כי אפילו במקום הכי רחוק, דהיינו אפילו על פתחה של גהנם, גם שם יכולים לעבוד השי"ת ולומר שירה ולעשות נחת רוח לפניו ית'.

ובל זה מפורש בשירה של בני קרח, כמו שכתוב שיר מזמור לבני קרח, גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלקינו הר קדש, היינו שהם חשבו שרק בעיר אלקינו בהר קדשו דהיינו תוך ביהמ"ק, שם יכולים לראות גדלות ה', ואח"כ אמרו דמינו אלקים חסדך בקרב היכלך, שרק בקרב היכל ה' יכולים לראות חסדו וגדלו ית', אבל אח"כ נתודע להם שכשמן אלקים כן תהלתך על קצוי ארץ, היינו שאפילו על פתחה של גהנם המקום הכי רחוק בארץ, גם שם יכולים לעבוד השי"ת, עכ"ד.

ולפי"ז י"ל שאחרי כל המראה הגדול שפתחה האדמה את פיה עדיין לא נשתק לגמרי מחלוקת של קרח, כי חשבו כלל ישראל שהקב"ה עשה דין לבן

עמרם אע"פ שאינו צורך, אלא לכבודו של משה עשה ה' כן שלא ה' להם לבנות משה רבנו, ולכן חשבו שגם ה' נקמתו מהקמים עליו, אבל חשבו עדיין שטענתם נכונה, ולכן למחר עדיין אמרו אתם המיתם את עם ה'.

אבל אז אמר ה' להם שיתנו הי"ב מטות בתוך קדה"ק, ויראו שרק מטה אהרן יפרח שם, ובוה יראו ויבינו טעותם, שיבינו שכל אחד יש לו עבודה אחרת שדוקא הוא צריך לעשות, ואם יעשה עבודה זו יגיע לשלימותו, אבל אם יעשה עבודה אחרת שאינו שייך לו, לא יגיע מזה כלל לשלימותו, ודוקא לאהרן שייך העבודה של כניסה לביהמ"ק ולקדש הקדשים, שזהו עבודתו, ושם יתעלה ויתקרב מאד להשי"ת, אבל לשאר ישראל לא שייך עבודה זו, ולהם שייך רק העבודה בחוץ, ואם יתעקשו ויכנסו לקדש הקדשים, לא יהי' להם מזה שום תועלת, ולא יתעלו כלל על ידי זה, ולכן דוקא מטה אהרן יפרח בתוך קדשי הקדשים. ולא שאר המטות, כי הם לא יעשו פרי בקדה"ק רק בחוץ, והבן מאד.

ולפי"ז י"ל שלכן כתוב הלשון והשיכתי מעלי את תלונות בני ישראל, והיינו שיתבטל לגמרי כל הטענה, ויבינו כל אחד שאין שום מקום לתלונות כלל.

וידוע מאמר הרה"ק מקאצק זצ"ל שאמר לפרש המשנה אל תאמר לכשאפנה אשנה שמה לא תפנה, ואמר שהפירוש הוא שמה עבודתך בעוה"ז הוא להיות "לא תפנה" ואע"פ כן ללמוד, ואם יהי' לך פנאי ותלמוד בשעת הפנאי לא תגיע

לשלימותך, כי עבודה שלך אינו ללמוד בשעת הפנאי אלא בשעה שלא תפנה.

ובכמו כן כל אדם שנתנו לו מצבו מן השמים, צריך לידע שרק במצב זה יתעלה ויגיע לשלימותו, אבל אם ישנה מצבו לא יגיע לשלימותו, וא"כ אם נתנו לו עוני צריך שידע שדוקא בזה יגיע לשלימות וזה חלקו בעבודת ה' לעסוק בתורה ובעבודת ה' אפילו במצב כזה, וכן להיפך אם נתנו לו עושר וטרדות צריך שידע שרק ע"י התגברות במצב זה יזכה לשלימות, ואם מקיים התורה במצב שלו יעשו נחת רוח לה' ויתעלה עי"ז, אבל אם יבחר לו מצב אחר אז לא יצליח ולא יעשה פרי.

וצריך כל אדם לידע שאם במקום עבודתו יש לו נסיונות, אז אם יעמוד בנסיונות אלו, ודאי יתעלה יותר

משאם ה' עתה בביהמ"ד, וכן אמר הרה"ק בעל שומר אמונים זצ"ל שכשהוצרך להיות בעיר פעסט והי' שם פריצות גדול, קנה שם יותר שלימות מכשהי' בעיר בלוזשוב ששם לא הי' שום נסיונות, ודוקא ע"י הנסיונות השיג מדרגתו.

וצריך כל אחד לחשוב בשעה שהולך לעסוק בעסק שלו, שעסק זה הוא ממש הביהמ"ק שלו, ששם רוצה הקב"ה שיעסק עתה בעבודת ה' שלו, דהיינו להשמר מעבירה ולעשות מצות וצדקה, ואין שום נפ"מ בינו לבין אהרן הכהן בתוך קדה"ק, ואם יחשוב כך אז באמת יתעלה מתוך מצב שלו דייקא ויגיע לשלימותו.

ויסוד זה צריך להיות תמיד לפני עיניו של כל עובד ה', שידע שהמצב שנתנו לפניו עתה מן השמים הוא מה שרוצים ממנו עתה, וזהו עבודתו, ולא ירצה לשנות מצבו ועבודתו, כמו שאצל מלך עומד כל אחד על דגלו ועל משמרתו, ואסור לשנות ממשמרה למשמרה אחרת, ובן לוי שצריך לשורר והלך להיות שוער, מתחייב בנפשו, וצריך לשמוח ולהחשיב עבודתו שנתנו לו מן השמים, ואם יעשה מה שנתנו לו לעשות, עי"ז דייקא יגיע לשלימותו וזה חשוב ממש כמו עבודת כה"ג בביהמ"ק.

משחת

ויראו ויקחו איש מטהו

שמן

אמנם בשם הרה"ק הרבי רבי בונם מפארישיסחא זצ"ל מובא הרמז בזה, שכאשר ראו הנשיאים שרק אהרן הוא הנבחר על ידי הקב"ה כביכול לעמוד לפניו לשרת, השכילו כולם יחד להכיר איש את מטהו שלו, ולמדו מוסר השכל שצריך כל אחד ואחד להמשיך להתהלך בעבודתו לפי קרבתו אל הקודש, ומעתה לא חמד איש את מטה רעהו לקחת לעצמו מדרגה שאינה שלו.

ולצד עצם הידיעה שאין לו לאדם להיות חומד מדרגות שאינם שלו, צריך כל אחד לידע עוד, שאליבא דאמת לא ירוויח שום תועלת לנפשו ממה שיעלה למדרגות גבוהות יותר, מפני שאין הקב"ה בא בטרחות עם בריותיו ולא בא על האדם אלא לפי כוחו (שמ"ר לד א), ולכן, גם אם יעמוד במקום שעומד יוכל להתקרב אל השי"ת יותר ויותר עד אין שיעור.

ד] ויש לומר באופן לגבי מה שהק' לעיל, מדוע לקחו את המטות איש לביתו, והוא כדי להדגיש שגם אם לא בחר בנו הקב"ה להיות ממשרתי ה' במשכן, אבל אין זה מגרע ומפחית מערך חשיבותינו במה שנוגע לתפקיד המיועד לנו לעבודת ה'. "איש איש את מטתו לקח", כל אחד לקח לעצמו את המטה על מנת להתבונן ולזכור כי לכל אחד יש תפקיד שראוי דוקא בשבילו, לכל אחד יש את החלק המיוחד בבנין כלל ישראל, שהרי כלל ישראל מורכב ב"ב שבטים, וכל אחד אם הוא עושה את המוטל עליו, כך נוצרת השלימות של כלל ישראל⁵⁹.

13 והנה במה שאמרו במס' אבות (א-יד) הוא היה אומר אם אין אני לי, מי לי וכו', כתב השפת אמת' שיש מסורה על פי חז"ל שיש בתורה ששים ריבוא אותיות כנגד נשמות ישראל, והיינו שיש נשמה כנגד כל אות ואות שבתורה. והענין בזה הוא כדי לרמוז שכשם שא"א שיהיה עולם בלי התורה, שהרי הקב"ה הסתכל באורייתא וברא עלמא והיינו שכל קיום העולם הוא רק מכח התורה, לכן כל אחד ואחד מבני ישראל יש להם את חלקם בקיום העולם... שהרי כל נשמה היא כנגד כל אות שבתורה, והתורה ואותיותיה הם מקיימים את העולם וממלא - ש"אם אין אני לי, פי' אם אינני מקיים את תפקידי בעולם, תפקיד שרק אני יכול למלאות ולא שום אדם אחר, אז "מי לי", כי אין מי שיכול לעשות במקומי את המוטל דוקא עלי⁶¹.

168 □ RAV ASHER WEISS ON THE PARASHAH

AFTER BNEI YISRAEL CHALLENGED AHARON'S POSITION as Kohen Gadol, Hashem instructed them to make a final test, by which Aharon's position would be proven once and for all. The leader of each tribe placed his staff in the Mishkan, with Aharon's staff among them, representing the tribe of Levi. A

miracle then occurred, in which Aharon's staff sprouted flowers and almonds, signifying that he and his tribe had been chosen by Hashem.

The Rashbam notes two aspects of this miracle. First, it was miraculous that a stick of dry wood suddenly sprouted flowers and almonds. Second, the flower usually falls off as the fruit or nut begins to develop. In this case, Aharon's staff bore flowers and almonds at the same moment. What was the unique significance of this sign, and why was it chosen to answer the challenge against Aharon's priesthood?

There were two aspects to Aharon's role as Kohen Gadol. On one hand, he made an outward display of "kavod u'tiferes — glory and splendor,"²²⁵ by wearing glorious raiment made of gold, *techeiles* and precious stones. The Ramban explains that these were the types of clothing worn by kings at that time.

On the other hand, more significantly, he offered *korbanos* to atone for Bnei Yisrael, and disseminated Torah among them, as the *pasuk* states, *וְיִשְׁמְרוּ דְעַתְּ וְתוֹרָה יִבְקֶשׁ מִפִּיּוֹ*, "For the lips of the Kohen should safeguard knowledge, and you should seek Torah from his mouth."²²⁶

Korach envied the glorious garments of the Priesthood, and the honor that this entailed, but he did not realize that this was no mere superficial display of prestige. Aharon merited the priestly garments as a result of his constant effort to improve his character, help other people, teach Torah, and serve Hashem in holiness and purity. When Aharon was first informed that his younger brother Moshe would be the king and savior of Bnei Yisrael, his heart overflowed with joy.²²⁷ Moshe feared that Aharon might be jealous of him, but Aharon had risen above these traits. Rashi tells us that in reward for his selflessness, Aharon merited to wear the *Choshen* (jeweled breastplate) on his heart.

ורבך זה טעון הבנה, למה היה צריך להגדיל הנס כל כך שיראו כל ישראל גם את שלב הצמיחה, וכן לפי בעלי התוספות יש להבין, למה הוצרכו לראות על המטה גם פרחים וגם שקדים, הרי לשם השגת המטרה להשקיע תלונות בני ישראל היה די בזה שיראו ישראל שצמחו שקדים על המטה ותו לא.

אמנם אפשר לדלות מכאן מוסר השכל, שהתכוונה התורה הקדושה ללמדנו לימוד לדורות, שלא יוכל האדם לבוא ולומר בלבד הן האיש הצדיק עובד את ה' ב"ה בתכלית הקדושה וברום המדרגות לאין ערך, ואם כן ארצה אף אני להיות כמוהו ולעבוד את הכוהן ב"ה בהתרוממות גדולה ובתכלית ההתעלות. כי אי אפשר לבן ישראל להיות עולה במעלות העבודה בבת אחת, ולא יתכן להשיג את מדרגות הצדיק ביום אחד, אלא צריך להתחיל בעבודה מועטת להתהלך לאיטו במעט מעט, ואף הצדיק הזה לא הגיע לרום מעלותיו בין לילה, רק התחיל לעבוד את ה' בעמל רב מימי נעוריו ותיקן מידותיו ביגיעת התורה ועסק המצוות כראוי וכהוגן, ובכך זכה לעלות מדרגה אחר מדרגה עד שהגיע לאן שהגיע.

14 שיחה יג. ביאור מדת השמחה ודרך קנייתה
הולכות ומתרחבות אצלו חמיד בהפלגה עצומה, בין בעניניו הגשמיים ובין בעניניו הרוחניים, וכמו שנבאר בס"ה.

ב

גודל השמחה שהקב"ה מספק לאדם כל צרכיו להשלמת נפשו

בעניניו הגשמיים - כי כמה שיועד האדם ומאמין בזה, אשר כל מה שיש לו, בגופו, בממונו, בכבודו, ובכל אשר לו, הן מצד משפחתו, הן מצד חבריו וסביבתו, והן מצד חכונות נפשו, וכל שאר עניניו, כל אלו הומין לו הש"ת במדה מדויקת מאוד, בכמות מדויקת מאוד, ובאיכות מדויקת מאוד, עד להפליא ממש, באופן שיהיה למוב לו בזה ובבא לכל חלקי נפשו רוחו ונשמתו, בלי מחסור כל שהוא, ובלי יתרון כל שהוא, עי"ז זוכה הוא לשמחה בכל אשר לו בשמחה גדולה ועצומה, כי יודע שאם חסר לו איזה דבר, או נאבד ונגנב משהו ממנו, בודאי זהו רק לטובתו הנצחית, כי עצם הדבר שהקב"ה לא נתן לו הדבר הזה, זה עצמו ההוכחה הגדולה ביותר שהדבר לא שייך לחלקי נשמתו, כי אלמלי היה זה שייך לחלקי נשמתו בודאי לא היה הקב"ה מונע זאת ממנו, וא"כ על כרחך שהעדר הדבר הזה הוא רק לטובתו השלימה, כדי שלא להזיק לו על ידי שיהיה לו יתר על מידתו, כמו שאמר חז"ל (חולין נח): כל היתר בניטול דמי, וכמו שנבטע העולם מי שיש לו רגל אחת ארוכה מדי הרי הוא אותו בעל מום כמו מי שיש לו רגל אחת קצרה מדי, שהרי מה הנפק"מ אם הרגל קצר מדי או ארוך מדי, הרי בין בזה ובין בזה אינו יכול ללכת כראוי, כן הוא בכל דבר שבעולם, דכל הוספה שיש לו לאדם אשר לא שייך לנשמתו, הרי הוא ממש בעל מום בזה, ואף שלעת עתה אינו מרגיש בזה, אך נשמתו מרגשת היטב, ולעתיד לבא יראה ויכיר כמה הדבר הזה לא היה טוב בשבילו, כי השלימות הנכונה והאמתית היא רק כשיש לו לאדם בדיוק כל מה שצריך לשורש ולחיות נשמתו, לא פחות כמלא נימא ולא יותר כמלא נימא, ולכן אם בלבו יחשוק ויתאוה למה שיש לחבירו, בין בכשרונות, בין בתכונות הנפש, ובין בשאר מעלות, ידע שהוא כמשל התינוק שנחלה רח"ל וקיבל איזה תרופה שמעורב בה מעט מתוק כדי שיתרצה לקחתה, ואח"כ כשהורו לאיתנו ולבריאותו מבקש הוא ומתחנן שיתנו לו עוד מהתרופה הלו כי המעט ערב לחיבו, וכל ההסברים לא יכנסו באוזניו, כי לגנב עיניו הוא רואה רק המעט המתוק שבה, אבל כשמתגדל ומתחכם, מכין הוא שכל העריבות והמתחיות שבתרופה ההיא, במל ומבוטל נגד גודל החזק לגופו רח"ל שיכול לגרם מזה, דאף אם לחבירו זה טוב ונחוק, אבל אצלו זה החזק הגדול ביותר, וכן הוא בכל דבר שרואה האדם אצל חבריו אשר נושא חן בעיניו ואינו יכול להשיג, שכל יחשוב שחסר לו משהו מאוד טוב, אשר אחרים כל כך מתענגים בזה, כי אפי' אם לאחרים זה טוב אך לו זה רק זיק כמו תרופה לאדם בריא.

So too, each of the priestly garments atoned for a specific sin or character flaw. The breeches atoned for indecency; the turban atoned for arrogance; the belt atoned for impure thoughts; the robe

atoned for *lashon hara*; the *tzitz* atoned for brazenness.²²⁸ Aharon merited to wear these garments, since he strove to perfect himself in these areas, and inspired others to do the same.

*Without the inner service of the heart, the outer display of grandeur is shallow and worthless. Korach desired only the honor of the Priesthood, without the character improvement that this demanded. Therefore, his bid was doomed to failure.

The flowers on Aharon's staff represented the outer beauty, honor, and splendor of the Priesthood and the Mishkan, while the almonds represented the "fruit" of this beauty — the practical benefit that gave substance and meaning to the outer display. R' Yehudah HaLevi composed a poem, in which he said of Greek philosophy, "Do not be swayed by the wisdom of the Greeks, which has only flowers, but no fruit." In other words, it seems graceful and beautiful from without, but it has no substance within.

To symbolize Aharon's singular greatness in both aspects of Priesthood, and the perfect balance between his depth of character and his outward display of grandeur, his staff blossomed with flowers and almonds together, thus proving for all generations to come that he had truly merited his position as Kohen Gadol.

19-6

הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבו (שמות ד: יד) פרש"י לא כשאתה סבור שיהיה מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה ומשם זכה אהרן לבגדי החשן הנתון על הלב ע"כ. משה רבינו מיאן לילך בשליחותו של הקב"ה מפני שחש שאחיו הגדול יקפיד על התמנות, שער אז אהרן היה המנהיג ועכשיו בא משה ולקח את הנשיאות על אף שלא סבל סכלת בני ישראל, וגם הוא אחיו הקטן. א"ל הקב"ה שטעה, אהרן לא יקפיד עליו ולא עוד אלא אדרבה וראה ושמח בגדולת אחיו, ואז הסכים משה לילך בשליחותו של הקב"ה.

הנה טבע האדם להקפיד בכגון דא, אבל לאחר שנים של יגיעה ועמל רב עלה בידו של אהרן שני דברים, חדא, שלא להקפיד על אדם אחר אפילו על התמנות אחיו הקטן, ושנית לא די בזה שלא יקפיד אלא שישמח בגדולת אחיו לגמרי היפוך טבע האדם. אהרן הכהן השקיע עמל רב ויגעה עצומה בעבודה זו, וראוי להתמנות לכהן גדול, שיעמוד לפני ה' ולבקש שיכפר עונותיהם.

כשראו את המטות ואת ה"ריצא ציצ ויגמל שקדים", הבינו בני ישראל שאם זורעים צומח, ואם לאו אינו צומח. אהרן עשה וזריעה וצמחה המדה של "לב שמח בגדולת אחיו" וזכה לכהונה גדולה. לכן מאליו שקטה המחלוקת שאין על אהרן תביעה, מי שזורע צומח לו, אהרן שזרע זכה לכהונה גדולה. (קובץ שיחות ח"ב חקת)

בדרך אחר. בני ישראל התלוננו על משה שבחר באהרן להיות הכהן הגדול. לא השיגו את הידיעה שכל מה שזוכה האדם וזכה מהקב"ה ולא מעצמו. הראה להם הקב"ה טעותן ע"י פריחת מטה אהרן לבית לוי שיצא פרח ויצץ ציצ ויגמל שקדים, שאין לאדם תפיסת יד במה שהתובאה גדולתו. האדם מניח הזרע בקרקע ובכוחו אינו יכול להצמיח התבואה הקב"ה הוא המצמיח, מה שנתמנה אהרן הוא משום שכן היה רצון הקב"ה ולא היה הדבר תלוי בידו של משה, ובזה שקטה המחלוקת. (קובץ שיחות ח"ד קרח)

28

אחיו, לא דבר קל הוא, כמה יגיעות יגע וכמה עמלות עמל להשריש מדה זו בלבו, כיון שנטע מדה זו בלבו זכה להיות כהן גדול, המינויים נבחרו מפני שעמלו על מדותיהם כיון שנתברר אופן הבחירה ממילא שקטה המחלוקת דתו לא היה מקום לטעון מדוע בחר משה באהרן ולא באחר שהרי אהרן נטע נטיעה של לב שמח בגדולת אחיו והוא ראוי הוא להמנות להיות כהן גדול לכפר על אחיו בני ישראל.

(קובץ שיחות ח"א קדושים)

וענין זה הוא מיסודי העבודה. שיתכן אדם העוסק בתורה ובעבודה, אך הכל אצלו בדרך מקרה, ואילו העצם שלו לא השתנה ותכלית העבודה שהיא תהי' בחי' עצם מעצמי. יש אדם שנחשב יהודי מחמת שגולד להורים יהודים, או בגלל שמתנהג כיהודי, אבל אינו יהודי בעצם, וחסר לו כל הבסיס ליהדותו. מוחו והשקפת עולמו, חכמתו בינתו ודעותיו, אינם יהודיים שרשיים ומקוריים. לבו רגשותיו ותשוקותיו, וכן אבריו וחלק החומריני שבאדם ונפש הבהמית שבו,

על תאוותיו המגושמות והגסות, אינם יהודיים. ואם כי גם יהודי יש לו תאוות גסות, אך אינו דומה אדם העושה מעשה בהמה, לאדם שנהפך הוא עצמו לבהמה בעת שהתאוה משתלטת עליו. וכמובא בספח"ק בפ' מאה"כ ריש פרשת עריות (ויקרא יח) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו, שמשמעות צווי זה אינו רק על עניני איסור הכתובים אח"כ בהדיא, אלא ענינו שהקדים הכתוב אזהרה כללית שאת כל המעשים והגופניים שהגך עושה, אפי' הם מותרים לך ואתה מוכרח לעשותם, אל תעשם כמו שמצרי וכנעני עושה אותם, כי הנך יהודי, בן המלך, שגם מעשיו הפשוטים חייבים לעשות מתוך עדינות מיוחדת. יש יהודים שלומדים תורה ומקיימים המצוות אך בפנימיותם הם כבנין בלי יסוד, כי אין עצמיתם יהודית, תוכיותם רקובה, מוחם לבם ואבריהם אינם יהודיים. ואותו דבר יש גם להיפך, שאף אם במעשה אינו מתנהג בהידורים גדולים, אך בכל מהותו וישותו הוא בעצם יהודי. אכן לשלימות של יהודי א"א נה בלא וזה היסוד והעצם צריכים להיות יהודיים, וכמ"כ כל פרט מהתנהגות צריך להיות יהודי, ובכל פרט שאינו מתנהג כשורה עושה פגם בנפשו ורוחו. וכל מה שיהודי אחד נעלה מהשג, ומאיר יותר, הוא משום שהעצם שלו ביהדות טהור יותר.

18 יהודי בעצם אין הבדל אצלו בין שעוסק בתורה ומצוות בין שעוסק בעניני הגשמיים והחומריים. אינו עבד המלך בשעות מסוימות, אלא כל מציאותו הוא עבד נאמן, עבד עברי העובד ביום ובלילה, חשכה כאורה, וכמ"ד בבאר מים חיים שידוע דב' האותיות הראשונות משם הוי' ב"ה הם במדרגת עליונה יותר מב' אותיות אחרונות, וא"כ תפלא שהענינים הגשמיים של האדם יש בהם האותיות הראשונות י"ה' כמו אכילה שתיה ביאה שינה שיחה, ואילו בעניני עבודת ה' בהם נמצאות האותיות האחרונות ו-ה' כמו תורה מצוה עבודה קדושה, והטעם שמרמז בזה כי יהודי בעצם הוא זה שכל עניני הגשמיים חתום עליו שם הוי' ב"ה, כל מעשיו הם כמו שעושה יהודי נאמן, והיא תכלית הבריאה שנתאה הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים (נתחומא בחוקותי), שהמעשים הגשמיים יהיו כולם קדש לה'.

19

קובץ שיחות קרח R. Wachtelgel (פא) משמע שמכאן ולהבא נשקטה המחלוקת. צריכים לבאר איזה סימן ראו בפריחת ציצ ובגמילת השקדים שנתפעלו ממנו כל כך ששקטה המחלוקת, הלא בני ישראל טענו אתם המתם את עם ה' (כמדבר יז: ו). אחר שפתחה הארץ את פיה ובלעה את קרח ועדתו, ולא נתפעלו מנס זה של פתיחת פי הארץ ולמה שיתפעלו מפריחת הציצ ובגמילת השקדים. נראה, עיקר טענת קרח ועדתו היתה שעשה משה רבינו שלא כהוגן שמינה רק ממשפחתו ולא מינה משאר בני לוי, וטענה זו נסתרה ממה שיצא ציצ ויגמל השקדים ובזה נשקטה המחלוקת שהבינו טעותם.

ביאור הדבר, אהרן הכהן לא נתמנה ברצון משה רבינו רק נבחר מפני שעי' רב עמלו ויגיעה זכה הוא בכהונה. כתיב ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר

Perhaps Hashem intended to demonstrate that the blossoms of sanctity do not disintegrate. The fruit of the *mitzvah* is the performance of the *mitzvah* itself, and the blossoms are the preparations leading up to it. From here we learn that even the blossoms remain forever, for all the toil and the pain that a person has to endure in order to fulfill a *mitzvah* and learn Torah remain. Unlike material things, for which a person is paid only for the fruit, i.e. only for the final result, but not for the effort put into it, the preparation which goes into the performance of a *mitzvah* will forever endure. The blossoms are the means by which the fruit can grow, and they symbolize the preparation to ensure that the ultimate aim, the performance of the *mitzvah*, is realized. The blossoms, these preparations for Torah study and *mitzvah* observance, are never lost, and reward is paid for all of them.

The same idea is expressed by the Rabbis (*Berachos* 17a): Fortunate is he whose toil is in Torah. The reason for this is because the toil itself is a matter of utmost importance. This is unlike the effort expended in worldly matters, where only the reward resulting from the work is important, and man toils only because he would not receive any reward if he would not work. People work to earn a livelihood and accumulate wealth from hard work, but take no pleasure from the work, because one would surely be happier to attain his goal without that struggle. The toil in Torah and *mitzvos*, however, is itself good fortune for a person. For this reason, the blossoms and the unripe fruit remained with the ripe almonds on Aaron's staff, for

they were all holy. This miracle transpired because Aaron merited the *kehunnah* by dint of his deeds, for in all his toil and his work, there was nothing superfluous or wasteful. The same holds true for all who study the Torah. The actions they perform to enable them to learn Torah and perform *mitzvos* are blossoms, and they too will endure forever.

25

הרה"ק ר' מאיר מפרימשלאן זצ"ל פירש הפסוק (וה"א טו) "שמח לב מבקשי ה'" - שבחיקוש לדבר ה' יש שמחה. נפלאים הדברים, שכן מעלה זו תתכן רק בתורה ובקיום המצוות, שהביקוש והחיפוש בבחינת פריחה, מלאה שמחה ורעננות, כי כן ערך וחשיבות מיוחדת נודעת לה, אבל לא כן בשאר החכמות - השמחה היא רק במילוי תכליתו ובקשתו.

26

קלד משחת ויראו ויקחו איש מטהו שמן

שלא יוכלו להתוודות בפייהם, אלא כיון שרחש לבם בתשובה הקב"ה מקבלם וכו' עד שאין אדם צר את המחשבה בלבו הקב"ה מבין, כך בני קרח לא היו יכולין לומר שירה לפני הקב"ה בפייהם, עד שרחש לבם בתשובה וקיבלם מיד, ולמה לא היו יכולין לומר שירה בפייהם, לפי שהיתה שאל פתוחה מתחתיהם ואש מלהט סביבותיהם וכו' והיו בני קרח רואין שאל מתחת פתוחה מכאן ואש מלהטה מכאן, ולא היו יכולין להתוודות בפייהם, עד שרחשו תשובה בלבם, ע"כ.

22 אהל ספר במדבר משה תקפה

ג] איתא במס' ברכות (כח ע"ב) וביציאתו מהו אומר, מודה אני לפניך ה' אלקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקי עם יושבי קרנות⁴⁹, שאני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר, אני רץ והם רצים, אני רץ לחיי עולם הבא והם רצים לבאר שחת וכו', ע"כ.

כבר מקשים, הלא הם עמלים ושפיר מקבלים שכר, ולפעמים מקבלים שכר כזה, שנעשים עשירים משכרם, ומה הכוונה בזה שכ' התנא "שאינן מקבלים שכר"?

ויש לומר, והוא כנ"ל, שבכל ענין גשמי אין מקבל שכרו בגלל העמלות שעמל להשגת דבר המבוקש. אלא כל שכרו הוא משום זה שגמish לפני הקונה איזה פועל-יוצא מעמילות, ובשביל זה - הפועל-יוצא - משלמים, וזה פשוט.

משא"כ אצל התורה הקדושה וקיום מצוותיה, שהעמלות הוא ענין והשגה בפני עצמה, ויש חשיבות בעבודת ה' להכשר מצוה שכל קיום המצוה חשיבותה ושכרה תלויה בהשתדלותו בהכשר למצוה, ולכן משלמים ומקבלים שכר גם על העמלות, "ולפום צערא אגרא" (אבות ה-כב) וכו"⁵⁰.

כתב בספר דעת חכמה ומוסר (מאמר פט) וז"ל, כל הצלחת האדם תלויה בענינים הקשים שהם נגד רצונו. ואם יניח אדם על מאזנים כל מעשים טובים בעולם אך בלא צער, ועל כף השני יניח מעשה קטן בצער, יכריע זאת את כל המעשים טובים. וזהו סוד גדול. אמרו חז"ל (שבת קל ע"א) כל מצוה שמסרו נפשם עליה עדיין היא בקיומה, ומצוה שלא מסרו נפשם עליה היא רופפת. לראות מזה, שכל טוב והצלחה מונח דוקא בדברים הקשים. וזהו לפום צערא אגרא (אבות ה-כג)⁵¹.

ד] ויש לומר עוד, דסוד הפרחים שנשארו אף לאחר שהנצו השקדים, בה טמון כי הפריחה לא פסקה, אלא נשארו השקדים עם הפרחים, כהוראה שהפריחה קיימת לעולם.

הנה על התורה נאמר (משלי ג-יח) "עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר", שכן השגת האדם בתורה, מעלותי וקנייני, היא בבחינת שתילת עץ, נטיעה אשר תניב פירות ופירי פירות. וזו היא עבודת האדם, לעלות ולהתעלות בפריחתו בבית ה', מתרומם הוא בשלב אחר שלב, עד שזוכה לראות פרי בעמל התורה. וכל שלב ושלב, כל העלי, היא נדבך נוסף בכנינו, עוד קנין ועוד מעלה ומעלה בתורה. לא כן בשאר לימודים ומדעים, כל שלב הוא רק אפשרות להגיע אל המטרה המושלמת, אבל הוא לא התכלית וכן אין לו חשיבות וערך כשלעצמו. לדוגמא, חכמת הרפואה או חכמת החשבון, כל שלב אין לו חשיבות בפני עצמו, אלא היכי תמצא להשלמת הדברים.

* אמנם נטיעה זו של תורה, וחיי עולם נטע בתוכנו, כל לימוד ולימוד, כל עלי עלי, הרי הם עבודת ה' וקיום רצונו ית"ש, אין הפריחה נופלת אלא תמיד קשורה בפריחה עם הפרי, פרחי ופירותי אחוזים ודבוקים זה בזה - וגם גנוזים לעד, זה בזה⁵².

ה] ונראה לתרץ קשיית ה'תס' ישנים' באופ"א, שהציצים ופרחים מסמלים תמדה ועמלות בתורה שהביאו למעלתו המרומז ב"שקדים", אבל השאיר הקב"ה את

24

והגר"א כתב כל הפסוק במשלי (יד-ב) "הולך בישורו ירא ה'", כי כל אדם צריך ללכת בדרך שלו, כי אין מדות בני אדם שוים זל"ז. והיינו לשון "ישורו", הישר של עצמו, עכ"ד. ויעו' בהקדמת הש"ב שמעתתא' שהביא דברי הוזה"ק (ח"א דף רלה) "שתה מים מבורך ונוזל מתוך בארך", דעיקר ירידת הנשמה לעולם להיות שואבת מבור עצמו והביא מהמהר"ל ד"מי באר" קרויים מים חיים כי הם נובעים מעצמם, וסיים דוהו "ויפח באפיו נשמת חיים", בחינת באר, וזהו הנשמת חיים, וזהו "אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", עיי"ש. הרי לנו שעיקר האדם מה שנובע מעצמו, מיסודי הדעת והאמונה שניתנה הבחירה לאדם וכפי שמבואר ברמב"ם (פ"ה מהל' תשובה) והבחירה היא עד המדיגות הגבוהות ביותר, וכמש"כ הרמב"ם (שם הל' ב) "אלא כל אדם ראוי להיות צדיק כמשה רבינו", שמדובר בכל יחיד ויחיד.

והרי מפורש נאמר איך ניצלו בני קרח מלהיאבה יחד עם אביהם וכל משפחתם אחר שהיו עמהם בעצה נגד ה' ומשיחו משה רבנו ע"ה, בזכות מחשבה טובה של תשובה שהרהרו ברגע האחרון * טרם כלותם מן העולם. ולהורות נתן לנו לידע מעלתה של כל מחשבה טובה שמהרה בר ישראל בלבד, כי מיד שהיא עולה במחשבתו מקבלה הקב"ה לבית גגו, ואף מצילה אותו מבור צלמות ומכניסה אותו לחיים טובים.

אל אלוהי הרוחות כפי בשר

ואם מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה להחזיר איש ישראל למוטב ולהיות לו לשמירה והצלה מכל רע, קל וחומר שכל מעשה טוב שהוא עושה מזכה אותו בכל הזכויות שבעולם, ואף מביאתו לחיי עולם הבא. כמו שראיתי בספר 'לשכנו תדרשו' מעשה שמסופר על הגאון רבי ישעיה פיק זצ"ל שבשעה שעלה לגנוי

וחזקים עלינו דבריו הנפלאים של האור החיים הק' בפרשתנו שכתב על הפסוק (טז כב) 'אל אלוהי הרוחות לכל בשר' האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף, שנתכוון משה רבנו ע"ה לדבר לפני הבורא ית"ש דברי ריזיו המתקבלים לפניו, על פי מה שקדם לו בידיעת הדרגת החפץ שיש לבורא, האחד הוא שבח והלל אשר יתנו לו צבא מעלה, למעלה ממנו שבח והלל אשר יתנו לו נשמות הצדיקים משתי אוצרות החיים, אוצר אחד של נשמות שעדיין לא באו לעולם הזה, ואוצר שני של נשמות שכבר באו לעולם הזה וחזרו ונתנו באוצר החיים, וכולם נותנים שיר ושבח והודאה לבורא יתעלה שמו. אבל למעלה מהם הוא השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעולם הזה, אשר הם תוך הבשר המונעם מלהכיר את ה', והם מתעצמים לאהוב ה' ולשבתו ולהודות למאמרו זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל, ע"כ נועם דבריו המלמדנו על חובת הקודש שמחבק הקב"ה כביכול את שירתו ותפילתו של כל אחד ואחד מבני ישראל אשר בתוך חומריות העולם הזה, כי דוקא העבודה זו מעלה נחת רוח לפני כסא הכבוד, הרבה יותר משירת המלאכים והאופנים שרפי קודש.

וגם זה למדנו מדברי התנא בן עזאי שאמר (אבות פ"ד מ"ג) 'אל תהי בו לכל אדם', שברוב גדולתו ורום קדושתו ידע להעריך נכונה חשיבות פעולה טובה של כל אדם ואדם.

איזהו עשיר השמח בחלקו

ובוראי שלא רק המצוות שיש בהם עשיה מרובה הם העולים לנחת רוח

גדולה לפני ה', אלא כל מעשה מצוה שעושה איש ישראל בכוונה ראויה, גורמת העשיה שלו קורת רוח לאין שיעור, כמו שמצינו דיבורים קצרים ונוקבים בדברי הרמב"ן ז"ל בסוף פרשת בא (שמות יג טז) בנוגע למצות מזוזה, כי הקונה מזוזה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בעניינה, כבר הורה בחידוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פינות התורה, מלבד שהורה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחירות וכבוד גדול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו.

ובמו כן מסופר על הגר"א מוילנא זצ"ל שטרם פטירתו מן העולם ראוהו בני ביתו איך שנוטל את ארבעת ציציותיו בידיו ומנשקם כשעניניו זולגות דמעות, ושאלוהו לבכיה מה זו עושה עכשיו, השיבם, וכי איך לא אבכה כאשר אני עוזב את העולם הזה שעל ידי כמה פרוטות בודדות אפשר לקנות מצוה יקרה כזו שהעידו עליה חז"ל (מנחות מג:) כל הזרז במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה, וכשהגיע לעולם העליון לא אוכל לקנות שום מצוה בעד כל הון דעלמא.

30 ולזאת יתבונן האדם הישראלי בדברים

האמורים וילמד את עוצם מעלתה של כל פעולה טובה שעושה בעבודת ה' וקיום המצוות, ועל ידי כך יהיה שמת בחלקו אשר יזמין לו ה' לעבדו לפי כוחו ומוחו, ולא יפול ברוחו כשלא יגיע למעמד גבוה למעלה מהשגותיו, כי לא יחפש לילך בגדולות ובנפלאות ממנו, אלא ישמח ויחפץ תמיד לעטות על שכמו עול מלכות שמים שלימה, ולעבוד את הבורא ב"ה בקיום התורה והמצוות כמיטב יכולתו וכמיסת כוחו שניתן לו מאת ה'.

31 תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה

ולדעתי, האדם האומר שאין ערך למדרגות פשוטות בקיום המצוות ועבודת הבורא, הריהו כמזלזל בכללות עבודת האלוקים, כפי דאיתא בספרים לבאר לשון

הכתוב בתוכחה שבמשנה תורה (דברים כח מה-מז) 'ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוך והשיגוך וגו' תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב,

שלכאורה מדוע ייענשו ישראל עונשים כה חמורים ואיומים על עוון קל כזה של העדר השמחה בעבודת ה'. אלא הענין הוא, כי האדם העובד את ה' ומקיים את המצוות ביושר ובחוסר שמחת הלב, הריהו מראה ומגלה שהעשיות הללו שעושה אינם חשובים בעיניו ואינם יקרים ללבו, כי אילו היה מחשיב ומעריך את עשיות המצוות כראוי, היה בוראי שש ושמח על הזכיה הגדולה שזכה לקיים מצוה אחת, ושפיר נחשב איש זה למזלזל במצוות האלוקים וראוי לעונשים החמורים המיוחסים אליו בכתובים.

ובזה יש לפרש הא דאיתא באר"י ז"ל שצירוף שם הוי"ה לחודש תמוז יוצא מסופי תיבות של הפסוק במגילת אסתר (ה יג) וכל ז"ה איננו שו"ה ל"י הנאמר בהמן, ומה שייכות פסוק זה לחודש תמוז, אלא שהרי המן היה לו כל העושר והכבוד וכל זה לא היה שוה בעיניו מאחר שיש איש אחד הוא מרדכי היהודי שאינו כורע ומשתחוה לו, וזהו כעין החטא שגם לחורבן בעת המקדש אשר התחיל בחודש תמוז בימי בין המצרים, כי לפי שלא היו שמחים ומעריכים כל מעשה טוב שעשו לכן לא עבדו את ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל.

32

ולאור זאת, אם נמצא אדם מישראל שכבר זכה לקיים מצוות ולעבוד את ה', רק שהעבודה לא היתה ברום המעלה ובמדרגה גדולה, והוא עומד ואומר שהעבודה שלו אינה שוה כלום ח"ו, הריהו מראה ומגלה את דעתו המשובשת שעצם ההתעסקות בקיום המצוות אינם חשובים כל כך, כי אילו היו מעשי המצוות חשובים

וספונים בעיניו, לא היה מזלזל בשום פעולה טובה ובשום מעשה מצוה יהיה מה שיהיה, ולא היה אומר שההשגות המועטות אין להם ערך.

33 ואל תהי כאלה המצרים

על ענין זה שכל שלבי הגדילה נשארו בעץ כאחד, שמעתי פעם דבר נחמד, שדוגמתו שייך גם באדם, שאף בבגרותו ובזקנותו ישאיר אצלו את כל שלבי הגידול שקיבל בצעירותו וכך אף בבגרותו ישאר עם כל ה"פרישקייט" והרעננות, ורק יוסיף מעלות נוספות על הקודמות להם באופן שלעת זקנותו יכלול בו כל שלבי הגדילה וכל המעלות מכל שלב. ויתכן שגם דבר זה נרמז במטחו של אהרן שמעלתו היתה שכל המעלות השונות מכל שלבי הגדילה נשארו בו.

ר' ישראל היה עומד על כך, שהקדוש ברוך הוא משבח את כלל ישראל בלשון "כי נער ישראל ואהבהו" (הושע יא א), ולפי האמור השבח הוא בכך שנשארו בהם

כל מעלותיהם מהיותם נערים, וכך צריך האדם תמיד להיות "נער" שמעלותיו מנערות ישארו, וזו מעלה של בן עליה.

נס פריחת המטה

נס גדול נעשה בפריחת מטה אהרן ועיין בפירוש הרשב"ם על אתר, שהפריחה והניצה וגמילת השקדים הכל נעשה לעיני בני ישראל וזה לשונו: נראה לפי הפשט כשהוציאו משה מצאו שפרח ולא יותר כדכתיב: "והנה פרח מטה אהרן". אבל אחר כן "ויצץ ציץ", לעיני כל ישראל. ואחרי כן ויגמל שקדים

שאילו כן היה הענין תחילה, הנה לא היתה נראית לא הפריחה ולא הניצה וגם לא היה לו לכתוב והנה פרח, אלא והנה גמל שקדים מטה אהרן לבית לוי. כלומר בני ישראל ראו בעיניהם כיצד הצץ ציץ וכיצד צומחים על המטה שקדים, ועיין בהעמק דבר שהביא בשם תוס' ישנים ביומא שהיו על המקל כל השלשה דברים במקומות חלוקים גם פרח וגם ציץ וגם שקדים, נס כפול ומכופל. ובזה הוכיח להם משה שלא עשה מליבו, אלא, אהרן הוא בחיר ה'.

אי אפשר לראות את האמת רק כאשר האדם נכנע

אמנם תמהו רבותינו בעלי המוסר זצ"ל מדוע לא צוה הקדוש ברוך הוא למשה רבינו לעשות כן בתחילה לפני בליעת אנשי קרח באדמה ומיתת מאתים וחמישים מקריבי הקטורת, מיד כאשר נתקבלו על משה ועל אהרן היה יכול להוכיח להם את צדקתו על ידי נס השקדים.

ומבארים רבותינו, בזמן אחאב היו בני ישראל עובדים עבודה זרה, אליהו הנביא נפגש עם אחאב בשעה שהיו לנחם אבלים את חיאל בית האלי שבנה את חומת ירחו ועבר על שבועתו של יהושע בן נון, חיאל בית האלי נענש במיתת כל בניו, נתקיימה בו קללת יהושע: "בבכורו ייסדנה ובצעירו הציב דלתיה", אליהו הנביא הלך לבית האבל לנחמו ושם פגש באחאב היו מתדיינים על הפסוק: "וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' אשר יקום ויבנה את העיר הזאת את ירחו בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה" אמר: "ברוך הוא אלהי הצדיקים שמקיים דברי הצדיקים" היה שם אחאב, אמר להם אחאב: "וכי מי גדול ממי משה או יהושע". אמרו לו: משה, אמר להם: בתורתו של משה כתוב: "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם", מה נאמר אחר כך: "ועצר את השמים ולא יהיה מטר", לא הנחתי עבודה זרה בעולם שלא עבדתי אותה וכל הטובות והנחמות שיש בעולם באו בדורי, דבריו של משה לא מתקיימים ודברי יהושע מתקיימים? גדול התלמיד מן הרב, אמר לו אליהו: "אם כדברך חי ה' אלהי ישראל אשר עמדת לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי". ואז נעצרו הטל והמטר שלש שנים עד אשר עשה אליהו את מה שעשה בהר הכרמל וירדו גשמים.

גם כאן קשה לשם מה הוזקק אליהו לעצור את המטר שלש שנים עד שלא נשאר תבן גם לבהמות, מיד היה לו לכנס את עובדי הבעל ולומר להם להביא

שני פרים ולבקש שתד אש מן השמים וכו' עד שכל עם ישראל יצעקו "השם הוא האלוקים".

אך האמת היא, כי האדם יכול לראות את האמת על כל צעד ושעל, כל מי שמתבונן מעט יכול לגלות את האמת, אך מי שאינו רוצה להכיר באמת לא יעזרו לו כל המופתים והניסים וכמו שאלהו עצמו ביקש "עניי שלא יאמרו מעשה כשפים".

הגאון מוילנא אמר, שגם אם היה מוריד לאריסטו את כל מערכת גרמי השמים למול עיניו והיה מראה לו את מציאות השם הוא היה נשאר בכפירתו, הדרך היחידה שעמדה לפניו אליהו הוא שיהיה רעב שלש שנים, במצב של רעב כולם הולכים למות, ליבם נכנע והם מוכנים לקבל את האמת.

כמו כן אם משה רבינו היה עושה את המופת של פריחת מטה אהרן לא היה הדבר מועיל מאומה, רק אחרי שראו בעיניהם כיצד עדת קרח נבלעת באדמה, כיצד מאתים וחמישים מקריבי הקטורת נשרפים, אז נכנע לבבם ורק כעת ליבם היה מוכן לקבל את האמת ולהאמין בה' ובמשה עבדו.

האדם ארוא יחכם וישמע מוסר. אבל כל זמן שאין הדעה מושלת בו אי אפשר להנהיג לפי שהוא כשיכור (מסילת ישרים, שם).

דברי הליצנות שאמר קרח, טמטם וביטל את הרגשת כל שומעיו. במצב זה לא היו מסוגלים להבין ולהתעורר לחשבון ולפשפש במעשיהם, ואפילו היו נפתחים בפניהם השמים ושמי השמים – לא היו סרים מדרכם הרעה. בכח הליצנות למנוע מהאדם את ההתרגשות מן הדברים המעוררים, לא בגלל חולשת העיניים ולא משום העדר הבנת הלב, אלא מפני כח הלצון "החורס כל עניני המוסר והיראה" (מסילת ישרים, שם).

רק אחרי שנבלעו, נשרפו וניגפו חלק מהם, נשבר לב הנותרים ממוסר העונשים. על ידי זה סר הטמטום המעורר עינים ומחריש אזנים. אז הראה להם הקב"ה את ענין המטות, וראו כולם כי באהרן בחר ה' והוא הקדוש – "ויראו ויקחו איש מטהו".

בוחה של התבוננות

"והיה האיש אשר אבחר בו מטהו ויפרח והשכתי מעלי את תלנות בני ישראל" (וי, כ).

מה ראו בני ישראל בזה שפרח מטה אהרן ויצץ ציץ ויגמול שקדים? הוי אומר, דבר פלא ראו – נפלאות מעשיו של הבורא יתברך שמו, ומכאן יצאה ההוכחה הניצחת כי באהרן בחר ה' ושוב לא היה מקום לערער על כהונתו. אכן אין ספק שלבליבו של מטה יבש, מנותק מן הקרקע ומחוסר כל אמצעי גידול וטיפול היה נס פלא.

אך כאן – אומר הגר"ל חסדן זצ"ל בספרו "אור יהל" (חלק א עמ' קפז) – המקום לעמוד ולהתבונן, האם מעשה בראשית המתחדש לעינינו מדי יום ביומו, אינו נס? וכי אלפי רבבות אילנות הפורחים ועושים פירות בכל פינה בעולמו של הבורא יתברך, אינם מהווים עדות נאמנה למציאות הבורא כמו פריחת מטה אהרן?!

הביטו וראו: עץ יבש ננעץ באדמה, ואחר זמן נקלט ומכה שרשים, מתעבה ומלבה ומוציא ציץ. ואם עץ פרי הוא, גם פריו יתן בעתו ועלחו לא יכול. מדוע מזה אין בני אדם מתפעלים? מדוע אין נמלטת מפי כל בשר הקריאה "מה רבו מעשיך"!!! הלא דבר הוא?

סיבה אחת לדבר – ההרגל. רק מפני שמורגלים בני אדם בכל פלאי התבל – דשים בהם ודורסים אותם כרגליהם בלא עיון ושימלת לב, מה חסר כאן? – ההתבוננות! תבונת אדם היא "עין השכל" וכמו שנאמר "ולבי ראה הרבה חכמה ודעת" (קהלת א). כשם שאם יעצום אדם את עיניו בדבר קטנטן כעפעפי – יחשך עולמו בעדו, כך אם יאטום אדם עין שכלו ולא יתבונן – כל פלאי פלאים לא יעוררו אותו.

אולם אם יסגל לעצמו ולו אף מעט מן ההתבוננות – הרי "מבשרי אחזה אלוך".

fashion it into a plane with six wings, and then pull the tail, and the plane and all the wings would move, we would all be totally amazed. What a wonder! Yet when a person walks out the door of his house, he sees on the ground an ant with six (legs, not made of paper but a live creature with a mind, heart) and eyes. An entire world. All the libraries in the world cannot contain the great wonder that this little creature represents.

So why aren't we amazed and moved? Because the first time we saw an ant, we were two years old, and we still go on with the perception of a two-year-old until this very day.

This is how we perceive all aspects of life.

Imagine a movie camera that films in wonderfully live, sharp color. This camera is capable of working eighteen hours a day, seven days a week, for eighty or ninety years. Everything the camera films is stored in a small storage device that never needs replacement. And the lens washes itself regularly in a special fluid that protects it from deterioration.

How much is a camera like this worth?

Each one of us has two cameras like this. Two eyes.

And how much is a brain worth?

And how much a heart?

And how much a baby?

If so, how come people aren't happy? Their wealth is inestimable!